
ОБЩЕСТВЕНИ НАГЛАСИ ЮНИ 2011

ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ИЗСЛЕДВАНЕТО

Реализация на изследването	Алфа Рисърч ООД
Период на провеждане	27 май - 2 юни 2011
Представителност	За пълнолетното население на страната
Обем на извадката	1020 ефективни интервюта
Метод на формиране на извадката	Квота въз основа на признаците възраст, пол, образование и тип на населеното място
Метод на набиране на информацията	Пряко стандартизирано интервю по домовете на интервюираните лица

I. ОСНОВНИ ТЕНДЕНЦИИ В ОБЩЕСТВЕННОТО МНЕНИЕ

Независимо че основните партии все още не са издигнали своите официални кандидатури за президент и кметове на най-големите общини, политическият живот в страната вече се настройва на изборна вълна. Лансирането на идеята за избори 3 в 1, завъртането на името на премиера Борисов като възможен кандидат за президент, ескалацията на напрежението между Атака и ДПС, готвените вотове на недоверие, започват да насочват и подготвят обществените нагласи за предстоящите електорални битки. **Именно в светлината на изборната есен трябва да бъдат разглеждани и основните тенденции в социално-икономическите и политически настроения, регистрирани в края на месец май и началото на юни.**

Регулярното тримесечно национално представително проучване на Социологическа агенция Алфа Рисърч, проведено сред 1020 пълнолетни граждани чрез стандартизирани интервю по домовете на анкетираните, очертава следната картина:

1) ГЕРБ не успява да преодолее оформилата се през последната година тенденция на постепенен спад в подкрепата си. Одобрението за правителството спада до 19%, а неодобрението се покачва до 41% и така, макар и с малко, започва да доминира над неутралното отношение (40%). За първи път по-рязък спад регистрираме и в личния рейтинг на премиера Борисов – положителните оценки за него намаляват с 5 на сто (до 35%), а отрицателните бележат ръст от 6% (също до 35%). Така, засилващата се поляризация в личното отношение към Борисов се очертава като нов фактор, който безспорно ще влияе и върху предстоящата предизборна кампания. Потенциален ресурс на управляващата партия е запазващият се висок персонален рейтинг на няколко ключови фигури, свързани с ГЕРБ - Росен Плевнелиев, Кристилина Георгиева, някои кметове.

2) Изключително висок остава икономическият песимизъм – както на макро равнище, така и в личен план. Спрямо декември се влошават оценките не само за актуалното състояние на страната и домакинствата, но и намаляват двойно очакванията за скорошно подобрене (от 38 на 19%). 73% не виждат икономическо оживление, 78% продължават да ограничават потреблението си, които са два важни фактора за продължаващо прокризисно поведение и страхове. ГЕРБ запазва подкрепата си сред избирателите, които отчитат икономическо подобрене. Разбираемо губи сред онези, които смятат, че положението им се влошава. Не успява обаче да удържи позиции и сред потенциалната средна класа, за която условията за икономическо и професионално развитие са много важен фактор в едни избори.

3) Нараства радикализацията и поляризацията по редица теми, за които до неотдавна в общественото мнение имаше една доминираща позиция:

✓ **От категоричен привърженик на строежа на АЕЦ Белене допреди няколко години, днес общественото мнение е силно разколебано.** 44% са убедени, че новата централа трябва да се построи, защото ползите от нея са повече от вредите, но 52% смятат, че тя не трябва да се изгражда, ако се окаже икономически неизгодна. Засега подкрепящите правителството в усилията му за изграждане на АЕЦ Белене са повече от критиците (51%:43%), но последните постепенно увеличават влиянието си.

✓ **Строежът на магистрала продължава да бъде важен обществен приоритет, но „рязането на ленти“ вече не прибавя автоматично проценти върху рейтинга на правителството.** Откриването на магистрала Люлин е оценено положително от 48% от хората, но 39% не му отдават особено значение, което е в рязък контраст с настроенията опреди половин година.

✓ **Съществуващата до този момент висока лична подкрепа за Борисов, независимо от поста, за който се е явявал на избори (депутат, кмет, лидер на политическа сила в парламентарни избори) е силно разколебана, когато става въпрос за евентуалното преминаване от премиерския към президентския кабинет.** Макар и лансирана от самите управляващи, тази хипотетична възможност се посреща твърде нееднозначно от общественото мнение. За 60% една кандидатура на Борисов за президент би означавала бягство от отговорност за управлението на страната, а за 33% - поемане на още по-голяма отговорност. При симпатизантите на ГЕРБ съотношението е обратното (34%:64%), което показва, че макар и в различни пропорции, вътре също са налице демаркационни линии. На фона на останалите политически сили ГЕРБ запазва електорално преимущество, но все по-голяма става вероятността за оспорвани втори турове на местните и президентски избори.

II. ОТНОШЕНИЕ КЪМ ПРАВИТЕЛСТВОТО, ПРЕМИЕРА И МИНИСТРИТЕ

В края на май, пет месеца преди местните и президентски избори, правителството събира 19% положителни оценки, 41% - отрицателни и 40% - неутрални. С това продължава тенденцията на спад в подкрепата за кабинета. Най-критични към неговата работа са хората с по-ниски доходи, възрастните, жителите на по-малки населени места. Нарастват обаче негативните оценки и сред представителите на частните собственици, свободните професии и на средната класа в областните центрове.

След близо година задържане на рейтинга, премиерът Борисов също бележи спад в доверието (от 40 на 35%), като най-същественото при него е поляризацията между положителни и отрицателни оценки (по 35 на сто). Ако се задълбочи, тази радикализация на нагласите може да създаде проблеми пред управляващите, със съдържащия се в нея потенциал за протестен вот.

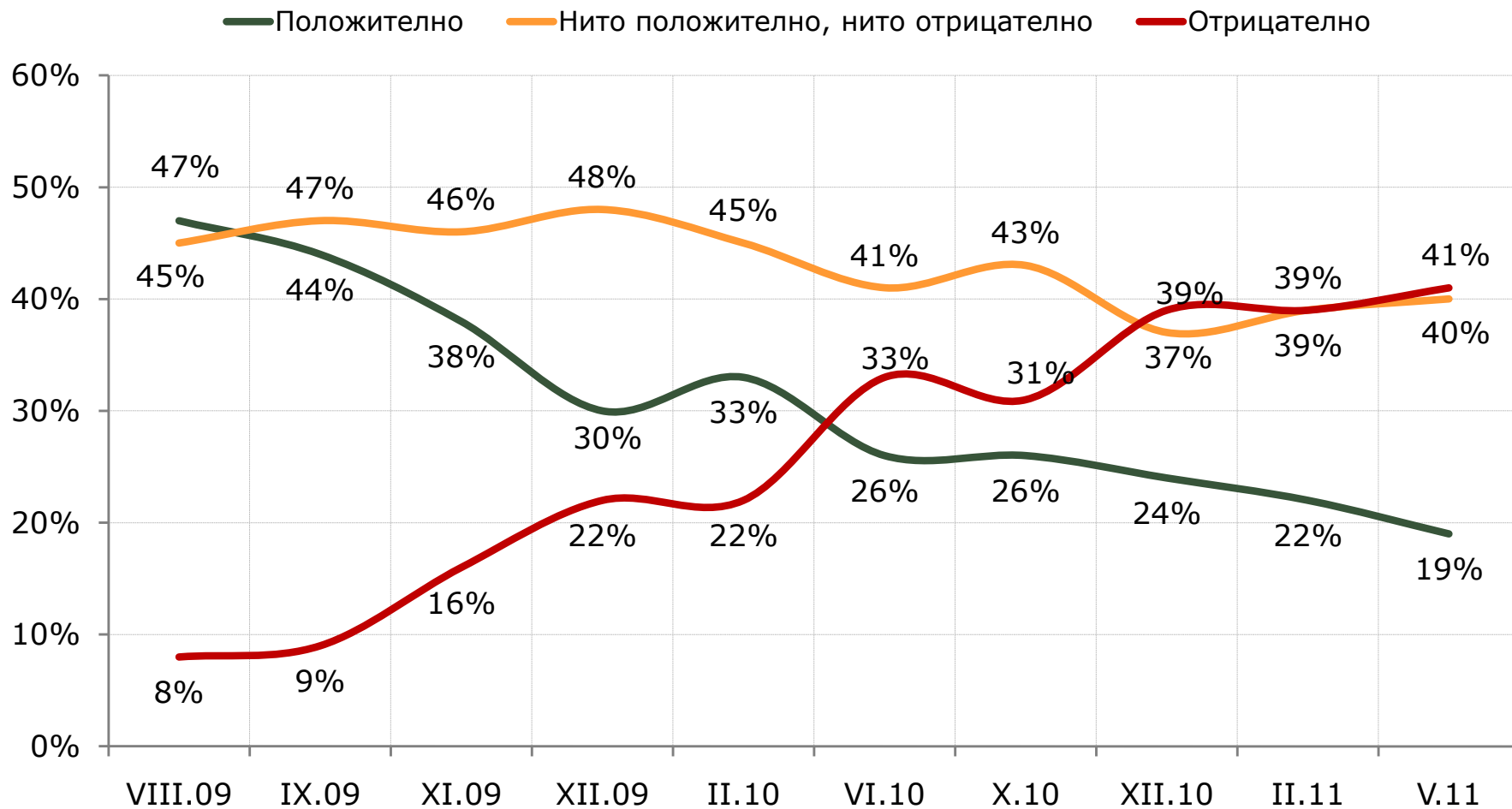
Сред министрите в кабинета безспорен фаворит е Росен Плевнелиев, който продължава да трупа позитиви и от декември, когато излезе начело, досега неизменно се оценява като най-успешния министър (38.5%). С положителен индекс (измерен като разлика между позитивните и негативни оценки) и подобряващи се позиции са също Николай Младенов, Цветан Цветанов, Томислав Дончев, Свилен Нейков и Сергей Игнатов. Най-силен е спадът при земеделския министър Мирослав Найденов (с 14%), резултат от проблемите в ДФЗ и разплащанията със земеделските производители. Известни негативи от скандалите около преговорите за горивата и АЕЦ Белене търпи и министър Трайков, но в много по-малки мащаби. Интересното при него е, че въпреки ръстът на отрицателните оценки, се увеличават и неговите привърженици. Лек спад бележат и крайните критични оценки за министър Дянков. Той продължава да събира негативите от непопулярните решения на правителството, но и трупа известни позитиви след извършените в някои области кадрови промени.

Като събития с най-силен отрицателен ефект върху образа на кабинета през периода февруари – май, анкетираният посочват цените на горивата, скандалът с ученическото състезание в Пещера и поредицата от скандали, предизвикани от подкрепящата управлението партия Атака.

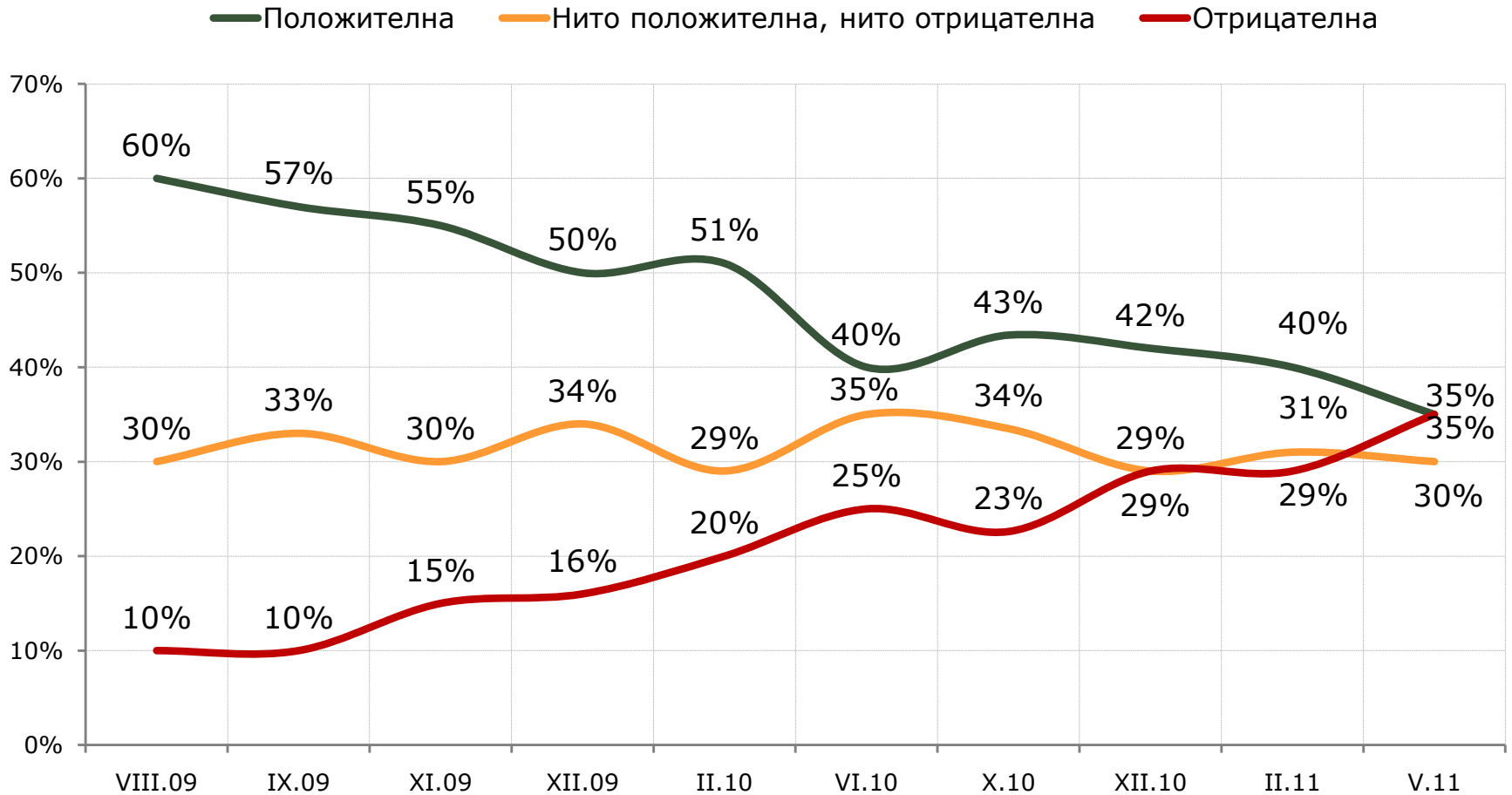
Позитивно се оценяват най-вече две събития - 1/отстраняването на председателя на комисията за отнемане на незаконно придобитото имущество Стоян Кушлев заради роднински назначения и 2/ откриването на автомагистрала Люлин. Както посочихме обаче, първите копки и рязането на ленти вече нямат така силно въздействие върху имиджа на кабинета, както преди около година. Строежите започват да се възприема все повече като поет пред избирателите ангажимент, отколкото като особена заслуга. В резултат, за 48% откриването на магистралата подобрява образа на кабинета, но за 39% то няма особено значение.

Постепенно се поляризира и отношението към строежа на АЕЦ Белене. В периода на присъединяване на България към ЕС около 80% от гражданите подкрепяха строежа на централата. Днес, ако правителството вземе решение да я построи, 51% биха го подкрепили, 43% - не, а 6% нямат определено мнение. За разлика от други европейски страни, където екологичните аргументи срещу ядрените централи са водещи, у нас с най-висока тежест е икономическата рентабилност. Ако централата се окаже икономически неизгодна, мнозинството от българите, макар и с малко, се обръща „против“ нейния строеж (52% „против“, срещу 44% „за“).

ОТНОШЕНИЕ КЪМ ДЕЙНОСТТА НА ПРАВИТЕЛСТВОТО

ОЦЕНКА ЗА ДЕЙНОСТТА НА МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ БОЙКО БОРИСОВ

ИНДЕКС ЗА ДЕЙНОСТТА НА МИНИСТРИТЕ

	II.11	V.11		■ Неуспешни	■ Успешни	
Росен Плевнелиев	(33.3)	(34.6) ↑		3,9%		38,5%
Николай Младенов	(12.3)	(14.1) ↑		5,1%		19,2%
Цветан Цветанов	(3.3)	(6.1) ↑	18,1%			24,2%
Томислав Дончев	(3.8)	(4.1) ↑		4,1%		8,2%
Свилен Нейков	(0.4)	(3.1) ↑		4,6%		7,7%
Сергей Игнатов	(-6.2)	(0.7) ↑		9,4%		10,1%
Трайчо Трайков	(2.2)	(0.1)		12,0%		12,1%
Мирослав Найденов	(14.9)	(-0.9) ↓		12,9%		12,0%
Аню Ангелов	(-2.7)	(-2.5)		9,8%		7,3%
Александър Цветков	(-2.2)	(-3.9)		6,6%		2,7%
Маргарита Попова	(-8.5)	(-7.1)		13,3%		6,2%
Вежди Рашидов	(-13.0)	(-8.6)		14,1%		5,5%
Стефан Константинов	(-13.7)	(-10.1)		16,3%		6,2%
Нона Караджова	(-6.7)	(-10.6) ↓		14,1%		3,5%
Тотю Младенов	(-10.1)	(-16.3) ↓	23,5%			7,2%
Симеон Дянков	(-22.3)	(-19.3) ↑	27,9%			8,6%

СЪБИТИЯ С НАЙ-СИЛЕН ЕФЕКТ ВЪРХУ ОБРАЗА НА КАБИНЕТА

Събития с отрицателен обществен отзвук

Цените на горивата

76%

Скандалът с ученическото състезание в Пещера, в което децата трябваше на подредят лозунг на ГЕРБ

45%

Скандалите, които Атака предизвика през последния месец

41% / 45%

Събития с положителен обществен отзвук

Уволнението на Кушлев от поста председател на комисията за отнемане на незаконно придобито имущество заради роднински назначения

51%

Откриването на магистрала "Люлин"

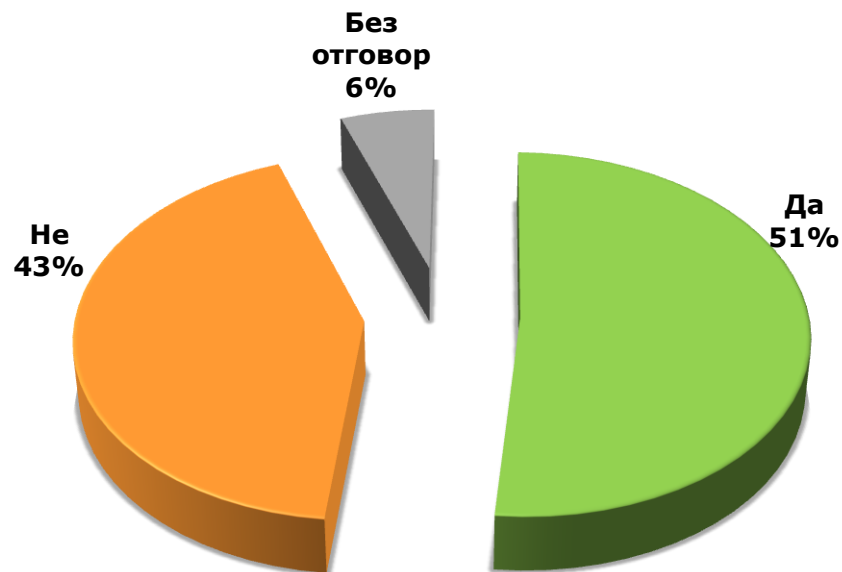
48% / 39%

ОТНОШЕНИЕ КЪМ ИЗГРАЖДАНЕТО НА АЕЦ "БЕЛЕНЕ"

Кое от следните две твърдения е по-близо до вашето мнение?

Ако правителството вземе решение да се строи АЕЦ Белене, вие бихте ли го подкрепили?

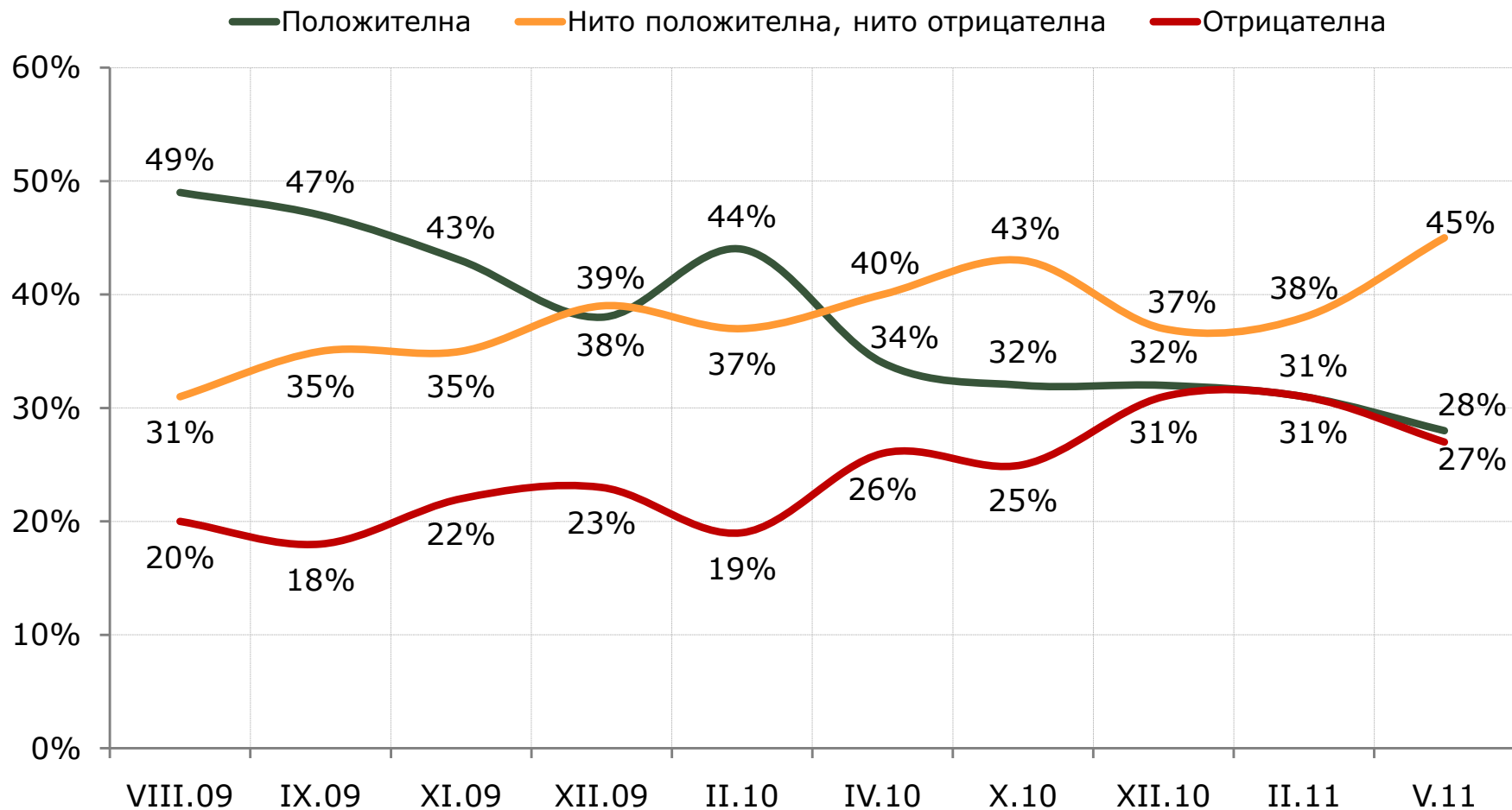
II. ОТНОШЕНИЕ КЪМ ПРЕЗИДЕНТА, ПАРЛАМЕНТА И БЪЛГАРСКИЯ ЕВРОКОМИСАР

Към края на мандата намаляват както най-силните привърженици на президента Първанов (до 28%), така и критиците му (до 27%). В отношението към него доминира липсата на строго определена позиция (45%), което е един от факторите, които обуславят и леко безличния облик на президентската институция за мнозинството от българите. Най-критични са привържениците на Синята коалиция и Атака, а най-позитивно настроени – симпатизантите на БСП, макар отношението сред тях постепенно да се поляризира.

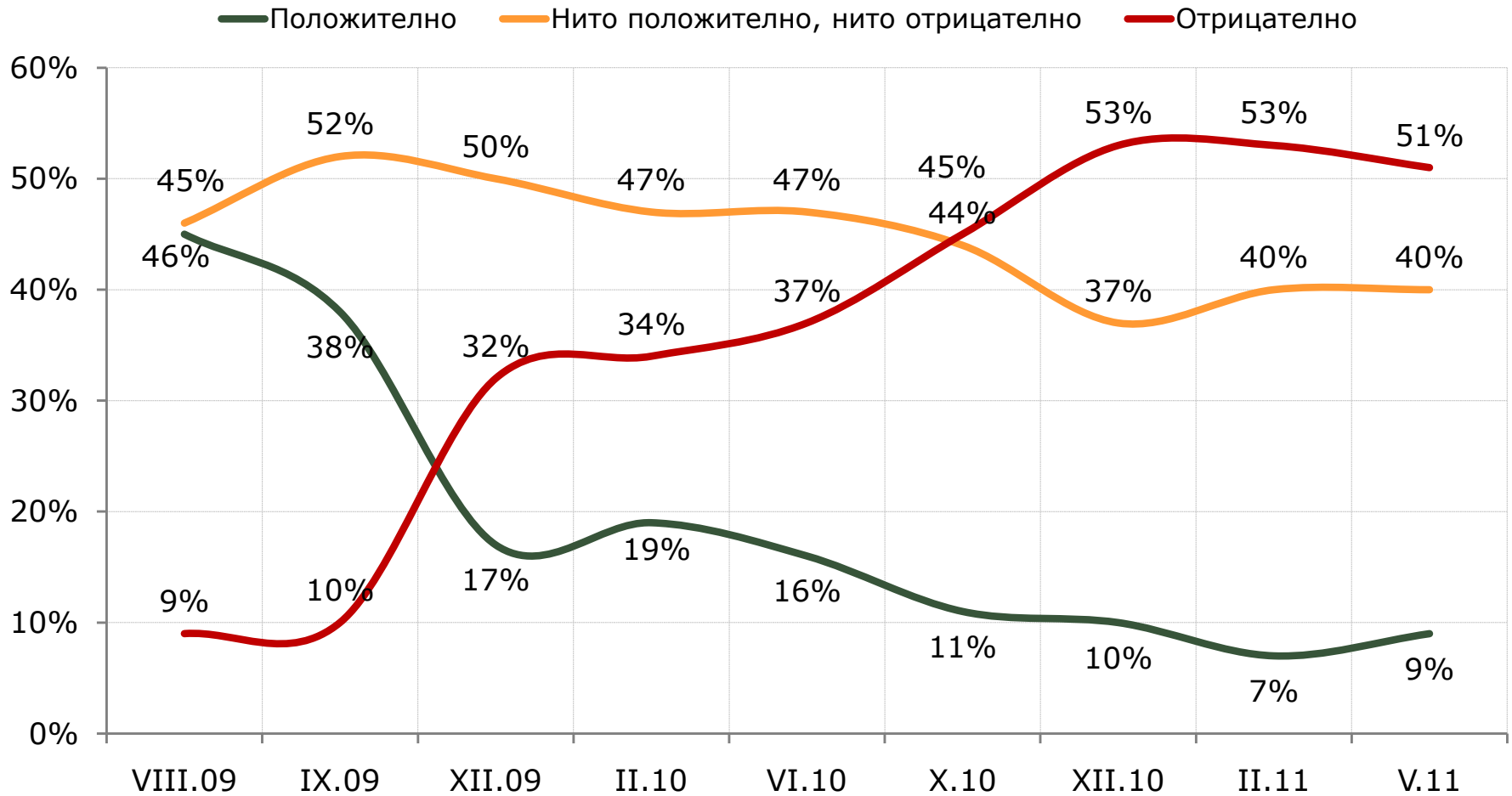
Значими промени в отношението към Парламента и неговия председател Цецка Цачева не се наблюдават. Те продължават да се ползват с традиционно ниско обществено доверие, като запазват нивата от предишните месеци.

С най-висок рейтинг от всички български политици е еврокомисарят Кристилина Георгиева – 54% положителни оценки, 36 – неутрални и едва 10% - отрицателни.

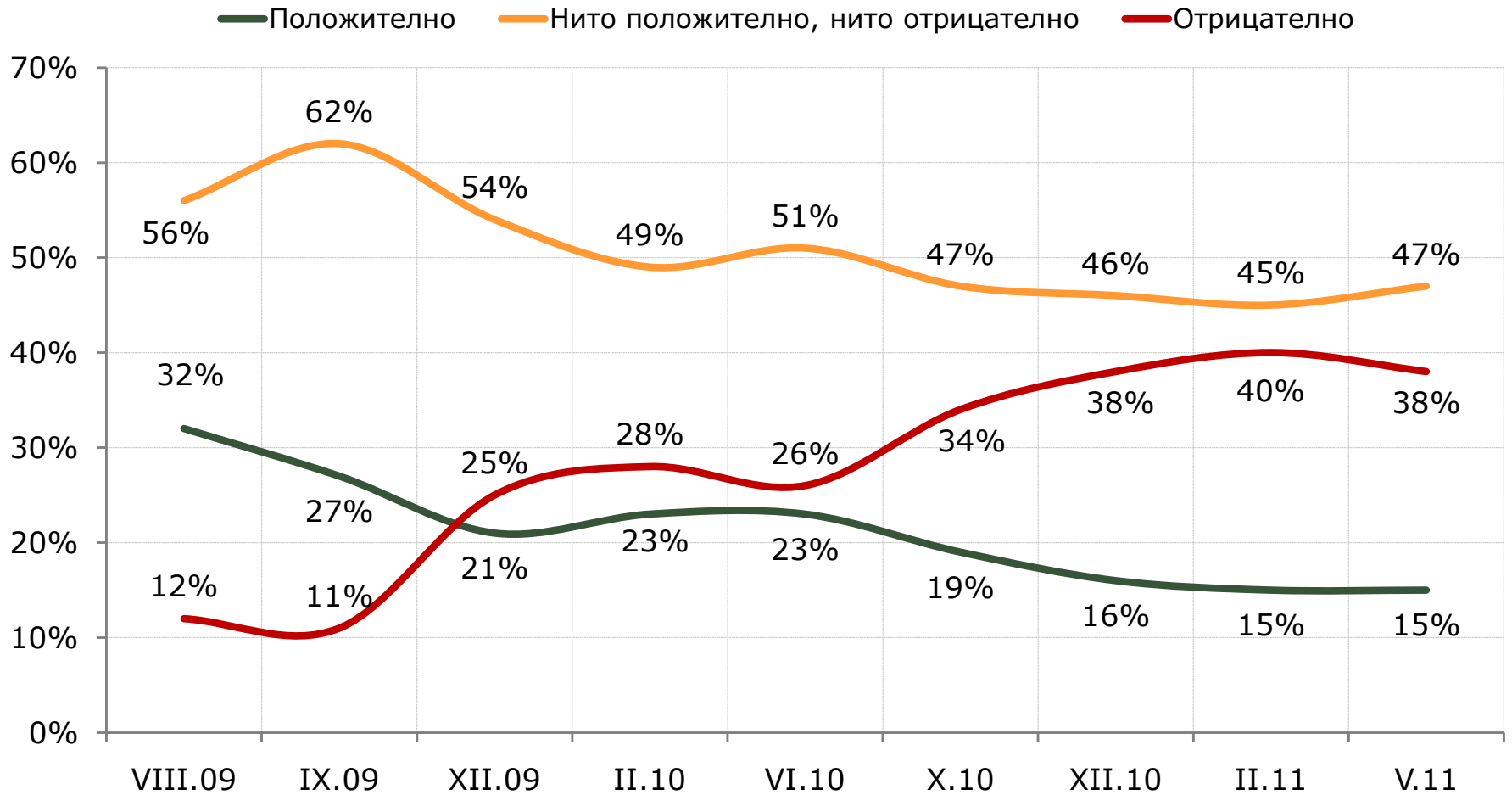
ОЦЕНКА ЗА ДЕЙНОСТТА НА ПРЕЗИДЕНТА ГЕОРГИ ПЪРВАНОВ

ОТНОШЕНИЕ КЪМ ДЕЙНОСТТА НА ПАРЛАМЕНТА

ОТНОШЕНИЕ КЪМ ДЕЙНОСТТА НА ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА ПАРЛАМЕНТА - ЦЕЦКА ЦАЧЕВА

ОТНОШЕНИЕ КЪМ БЪЛГАРСКИЯ ЕВРОКОМИСАР

	Положително отношение	Нито положително, нито отрицателно	Отрицателно отношение
Кристалина Георгиева	54%	36%	10%

III. ДОВЕРИЕ В ПАРТИЙНИ ЛИДЕРИ, ЕЛЕКТОРАЛНИ НАГЛАСИ И ПОЛИТИЧЕСКИ НАСТРОЕНИЯ ПРЕДИ СТАРТА НА КАМПАНИЯТА ЗА ПРЕЗИДЕНТСКИ И МЕСТНИ ИЗБОРИ

Лидерите на всички основни политически сили бележат по-голям, или по-малък спад в доверието си. Известно изключение от тази тенденция прави лидерът на БСП, който има лек ръст в персоналния си рейтинг (16%). Най-значим е спадът при Волен Сидеров, чиято подкрепа намалява от 10 на 6%. Дължи се основно на нарасналите след последните скандали, критични настроения сред избирателите на ГЕРБ и доскорошни симпатизанти на Атака. Твърде нисък остава и рейтингът на Ахмед Доган, към когото от февруари насам нарастват критичните настроения вътре в електората на ДПС. След трудните преговори за общи кандидати и решението за провеждане на вътрешни избори, лидерите на Синята коалиция също губят част от доверието към себе си – най-вече на избиратели от големите градове в активна възраст, които вероятно са очаквали заявяването на по-ясна и силна алтернатива.

В електорален план ГЕРБ продължава да бъде първа политическа сила, но и продължава да свива подкрепата си. Ако днес имаше избори, за него биха гласували 24% от избирателите, при 26 на сто през февруари. БСП стабилизира и леко подобрява позициите си (от 16.6% през февруари до 17.5% в края на май). Намаляват декларираните намерения за подкрепа на ДПС (от 4.9% на 4.3%) и слабо се увеличават тези за Синята коалиция (от 3.4 на 3.9%). Атака запазва дела си от 2.5%. Прави впечатление значимият ръст на евентуален вот в полза на „друга партия“, който достига 9.8% от всички избиратели. На този етап не сме анализирали, дали избирателите имат предвид конкретни партии, или се възобновява желанието за подкрепа на „нови политически субекти“, но тук биха могли да се крият потенциални изненади.

Липсата на ясни президентски кандидатури на основните политически сили прави невъзможно коректното отчитане на цялостните нагласи на избирателите преди старта на кампанията. На този етап могат да се очертаят само три по-устойчиви и интересни тенденции:

- ✓ Лансирането на името на Б.Борисов като възможна кандидатура за президент създава силно противоречиви настроения. 28% смятат, че е добре той да се кандидатира за поста на държавния глава, а 66% са на мнение, че той трябва да остане министър-председател. 33% виждат в такава кандидатура поемането на нови, по-високи отговорности, но 66% смятат, че това е бягство от отговорностите на премиер на страната. Неизясняването на този казус ще продължи да създава противоречиви интерпретации, което ще влияе както на общия рейтинг на министър-председателя, така и на мобилизацията вътре сред симпатизантите на ГЕРБ.
- ✓ Като лидерска фигура в ГЕРБ, евентуална категорична кандидатура на Борисов за президент мобилизира мнозинството от симпатизантите на партията, но и увеличава протестния вот. Т.е. при хипотеза „Борисов срещу друг кандидат“ нараства и вотът „за“ и вотът „против“ него. Премиерът получава по-висок резултат, отколкото други евентуални кандидати на ГЕРБ, но и опонентът му би събрал по-висок вот. Обратното, лицата на управляващите с по-експертно и професионално излъчване не мотивират така силно симпатизантите на ГЕРБ, но пък привличат гласове от по-широк политически спектър.

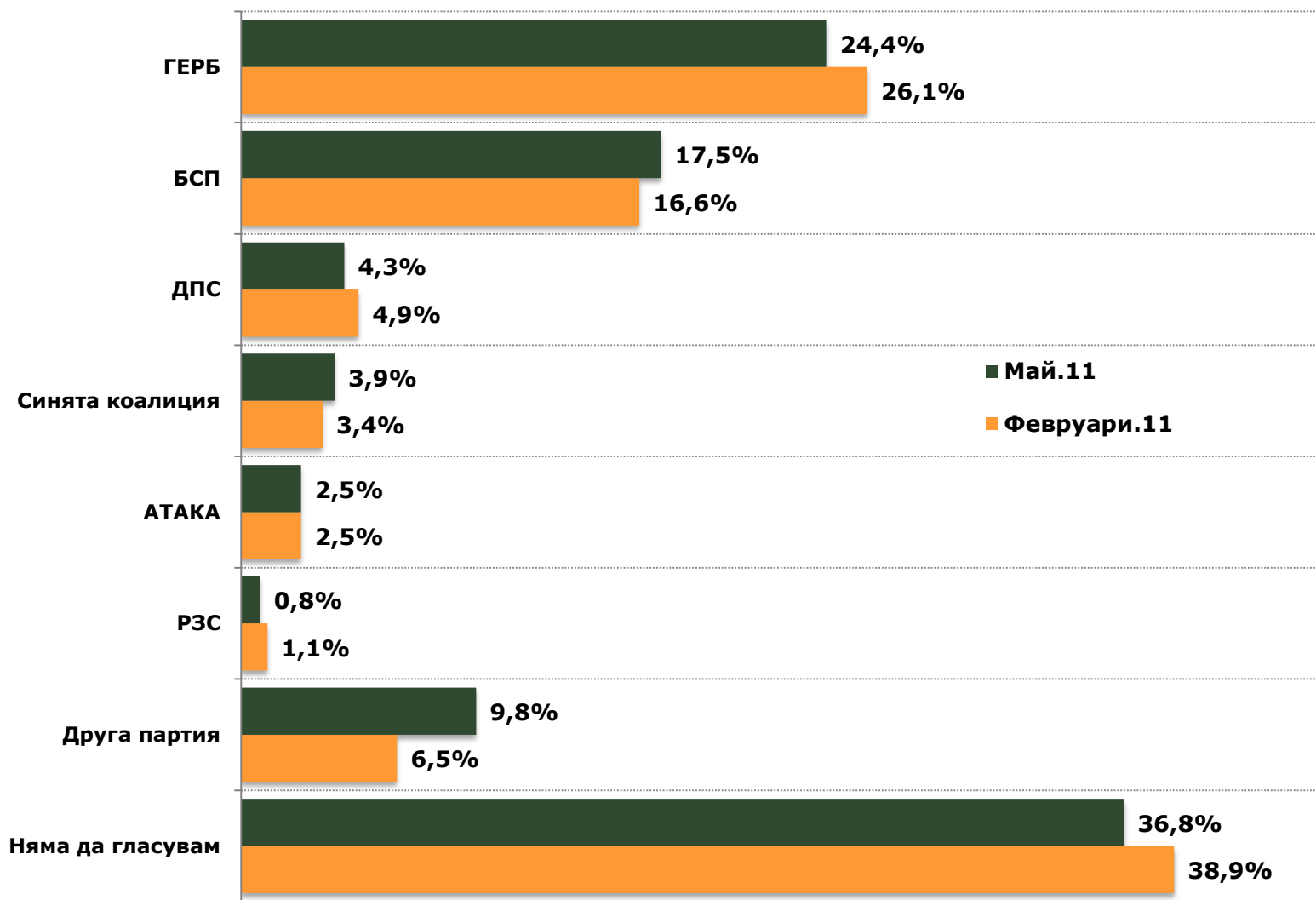
✓ Меглена Кунева влиза в кандидат-президентската надпревара с относително високи начални оценки. 34% изразяват положително отношение към бившия български еврокомисар, 46% - неутрално и 20% - отрицателно. Това обаче още не е електорална подкрепа. Тъй като позитивните нагласи идват в значителна степен от симпатизанти на други политически сили – основно БСП и ГЕРБ, а макар и в по-малка степен – на Синята коалиция, предизвикателството пред нея е дали ще успее да задържи тези гласове, или те ще се върнат при собствените партийни кандидати. В момента оценките за Меглена Кунева са като личност, тепърва ще бъде оценяван проекта, който тя ще представи и олицетворява.

Във всички случаи включването в президентската кампания дори само на известните досега претенденти – Волен Сидеров, Меглена Кунева, кандидат на Синята коалиция, прави на практика невъзможно излъчването на държавен глава на първи тур, ако ДПС не подкрепи кандидат на най-голямата политическа сила - ГЕРБ. Освен това, би трябвало да се отбележи и фактът, че най-демотивиращо за избирателите действа усещането за целенасочено протакане и задкулисни договорки. От тази гледна точка забавянето на номинациите в едни мажоритарни избори, каквито са и президентските, и кметските, не носи преимущества, а напротив, негативи, за политическите сили и кандидати.

ДОВЕРИЕ В ЛИДЕРИ НА ПАРТИИ

	X.2010	XII.2010	II.2011	V.2011
Бойко Борисов	43%	42%	40%	35%
Сергей Станишев	13%	15%	15%	16%
Волен Сидеров	8%	10%	10%	6%
Иван Костов	10%	9%	9%	7%
Мартин Димитров	10%	11%	9%	7%
Ахмед Доган	6%	7%	4%	4%
Яне Янев	5%	7%	8%	4%

ЕЛЕКТОРАЛНИ НАГЛАСИ ЗА ПАРЛАМЕНТАРЕН ВОТ

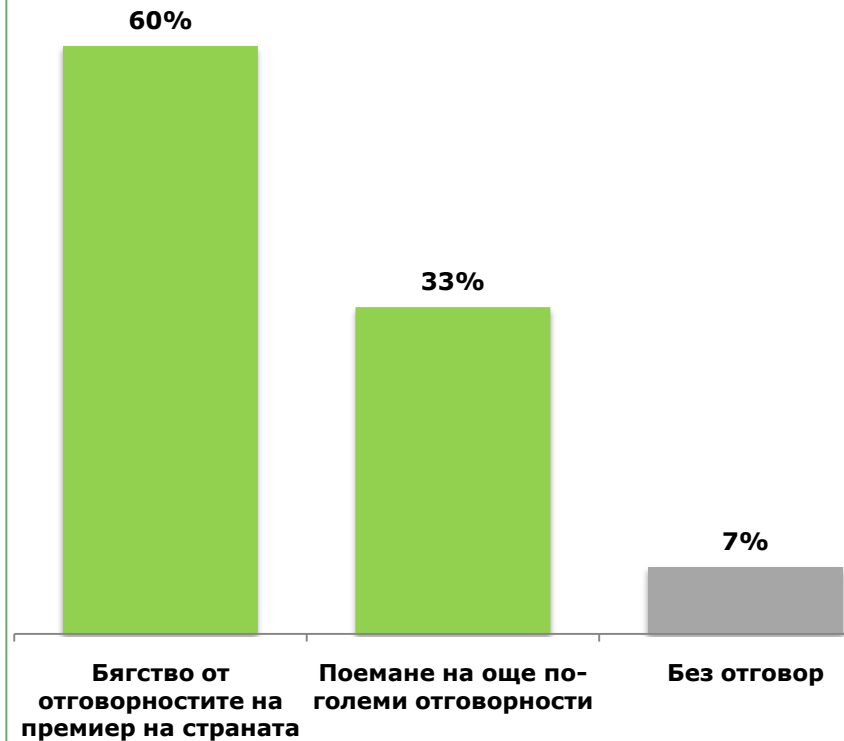

ОТНОШЕНИЕ КЪМ ЕВЕНТУАЛНА КАНДИДАТУРА НА Б.БОРИСОВ ЗА ПРЕЗИДЕНТ

Какво е по-добре – Б.Борисов да се кандидатира за президент, или да остане на поста министър-председател?

Какво е вашето мнение по повод евентуалната кандидатура на Б.Борисов за президент?

ПОЛИТИЧЕСКА МОБИЛИЗАЦИЯ ПРИ РАЗЛИЧНИ ТИПОВЕ КАНДИДАТИ

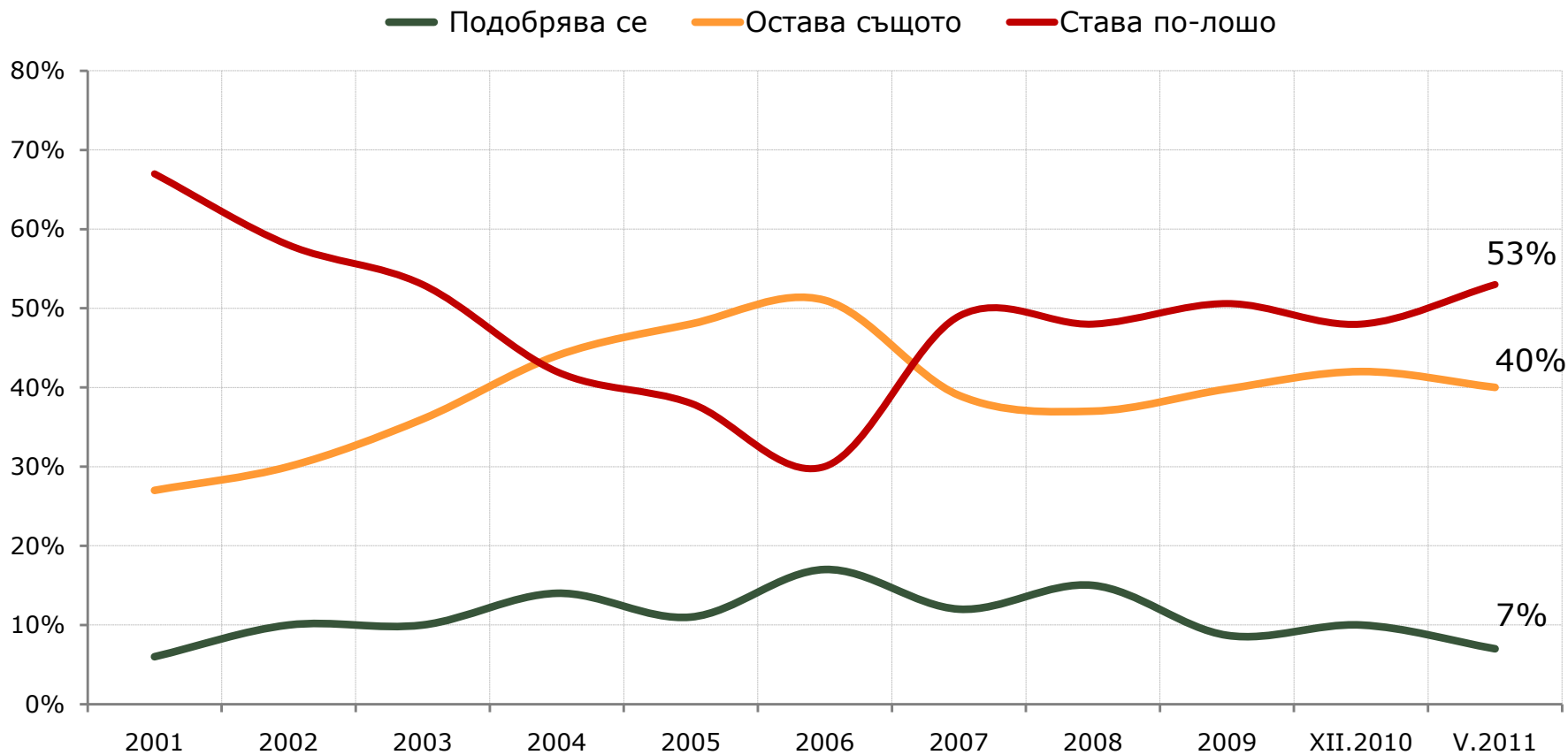
	Положително отношение	Нито положително, нито отрицателно	Отрицателно отношение
Меглена Кунева	34%	46%	20%

III. ИКОНОМИЧЕСКИ ОЦЕНКИ И ОЧАКВАНИЯ

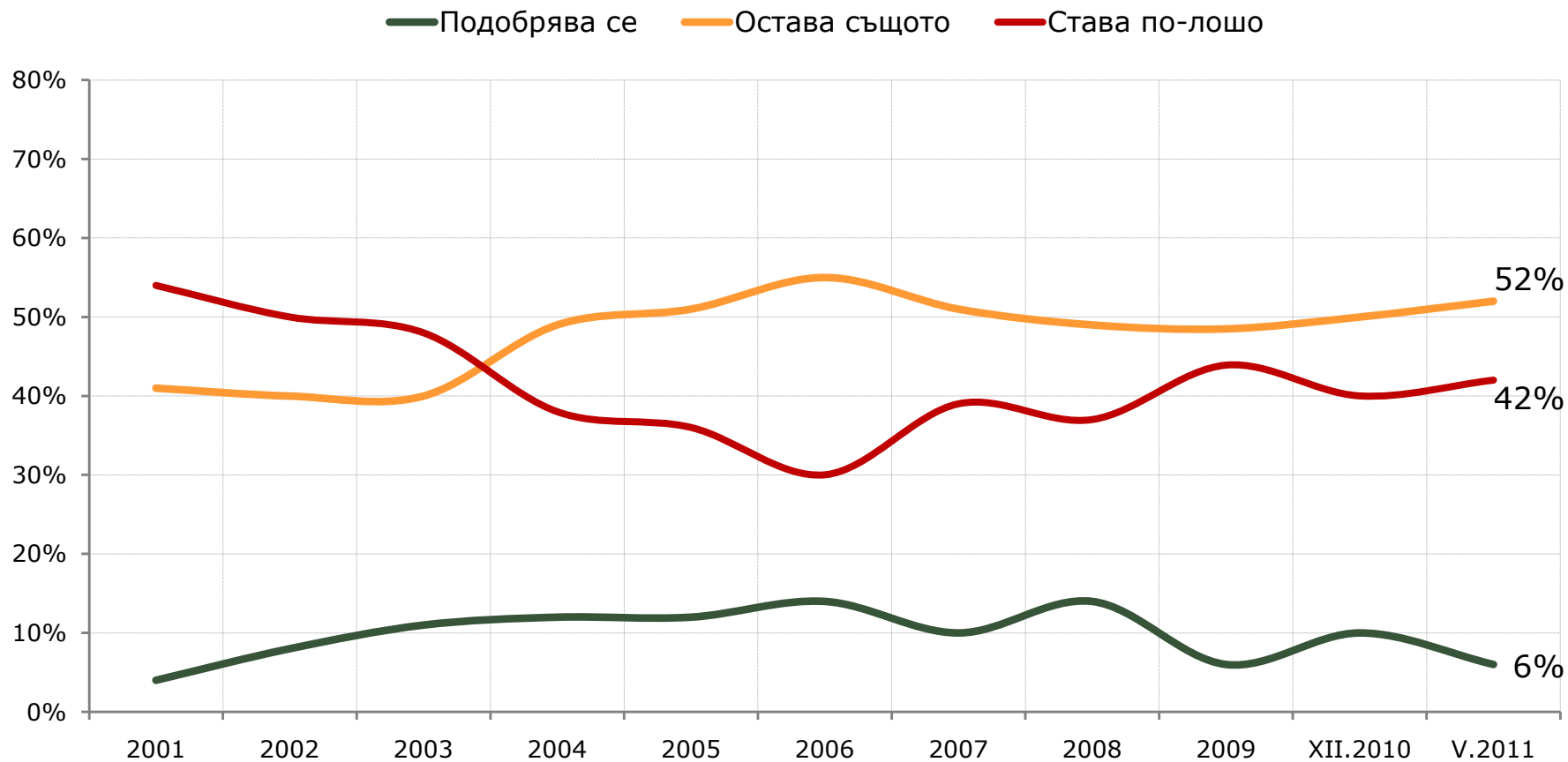
Въпреки някои сигнали за излизане от кризата, базираци се на твърденията за повишаване на износа и възстановяване в определени сектори, икономическите нагласи на българите остават силно песимистични. Спрямо декември се влошават оценките не само за актуалното състояние на страната и домакинствата, но и намаляват двойно очакванията за скорошно подобрене (от 38 на 19%). Най-критични продължават да бъдат жителите на малките населени места, възрастните и хората с ниско образование, но песимизмът започва да преобладава и сред частните собственици, земеделските стопани и работниците. Единствено служителите правят изключение от тази тенденция.

73% не усещат все още икономическо оживление, а 78% продължават да ограничават потреблението си, които са два важни фактора за продължаващо прокризисно поведение и страхове. 60% са на мнение, че фирмите все още извършват съкращения, а според 65% няма стабилизация на заплатите и все още има риск от загуба на доходи. ГЕРБ запазва подкрепата си сред избирателите, които отчита т икономическо подобрене (6 - 7% от анкетираните). Разбираемо губи сред онези, които смятат, че положението им се влошава. Не успява обаче да удържи позиции и сред потенциалната средна класа, за която условията за икономическо и професионално развитие са много важен фактор в едни избори.

ОЦЕНКА НА ОБЩОТО ИКОНОМИЧЕСКО СЪСТОЯНИЕ НА СТРАНАТА

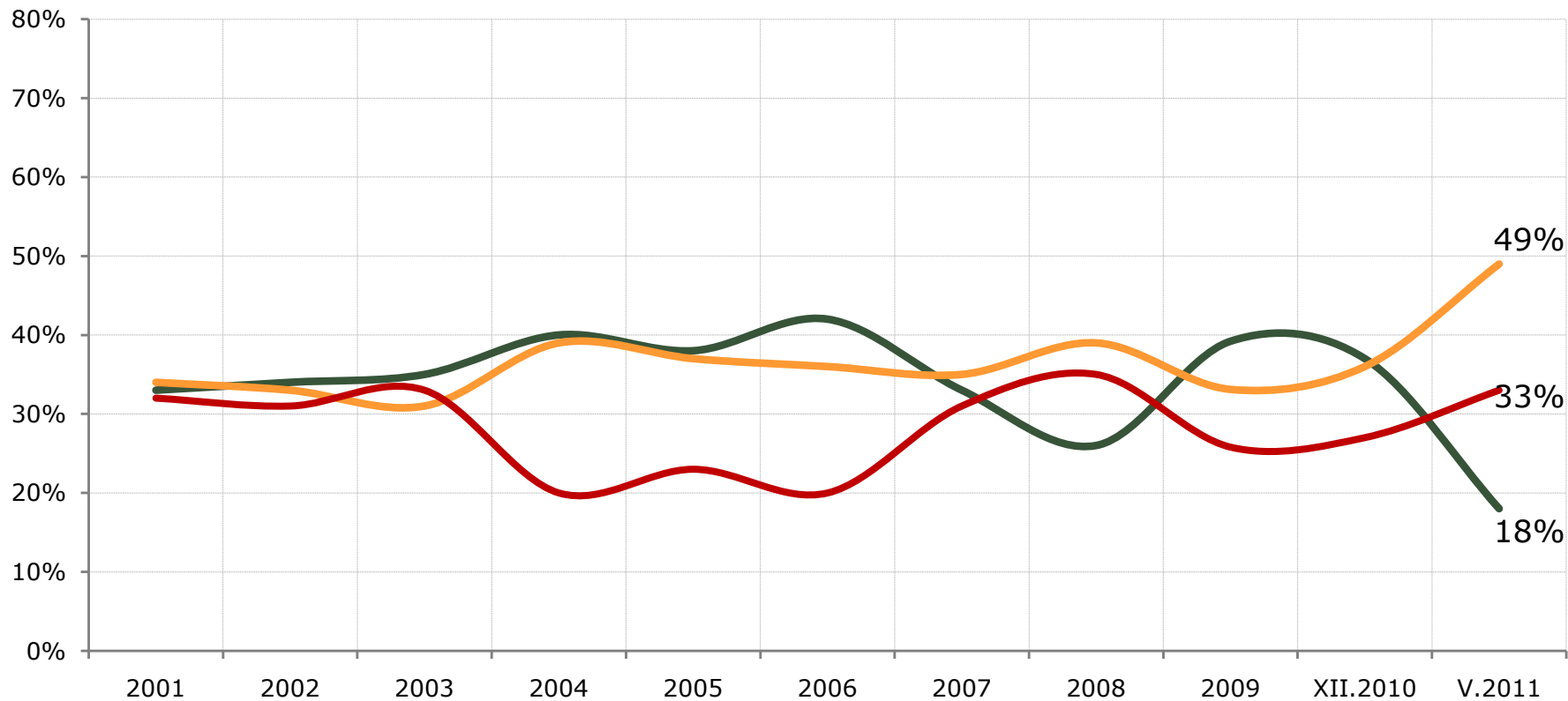

ОЦЕНКА ЗА ФИНАНСОВОТО СЪСТОЯНИЕ НА ДОМАКИНСТВОТА

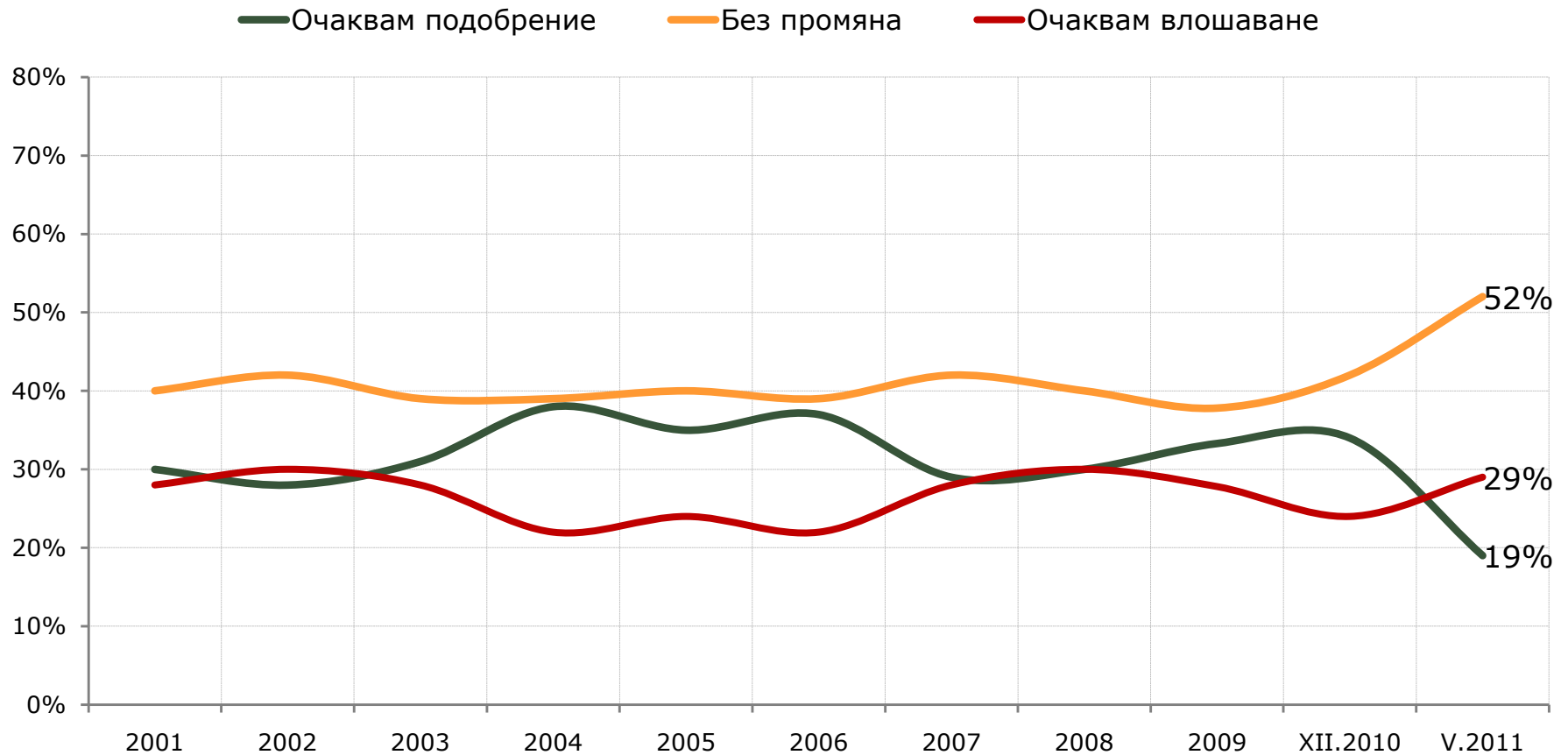

ОЧАКВАНИЯ ЗА ПРОМЯНА НА ИКОНОМИЧЕСКАТА СИТУАЦИЯ В СТРАНАТА

— Очаквам подобрене — Без промяна — Очаквам влошаване

ОЧАКВАНИЯ ЗА ПРОМЯНА НА ФИНАНСОВОТО СЪСТОЯНИЕ НА ДОМАКИНСТВОТА

ОТНОШЕНИЕ КЪМ ИКОНОМИЧЕСКАТА СИТУАЦИЯ В СТРАНАТА

	Съгласен	Несъгласен	Не знам
Хората около мене задлъжняват все повече	55,3%	22,5%	22,2%
Икономиката се променя към по-добро, има икономическо оживление	11,7%	73,4%	15,0%
Фирмите престанаха да извършват съкращения	11,4%	59,6%	29,0%
Заплатите на работещите се стабилизираха	11,3%	65,0%	23,7%
Хората около мене започват да планират по-големи покупки, или други разходи	6,3%	77,6%	16,1%
Хората около мене по-спокойно теглят кредити	6,0%	71,6%	22,4%